

naslidki-vipadkidomashnogo-nasilstva-pochastishali-vdvichi-novini-ukrajini-50083885.html

2. Седих К. В. Психологія взаємодії систем: «сім'я та освітні інституції» / К.В. Седых. — Полтава: Довкілля-К., 2008. 228 с.

3. Туриніна О. Л. (2018) Діагностика та психологічні шляхи розв'язання конфліктів у молодих подружніх парах
http://medpsychology.pp.ua/rozvyazannya_konfliktiv

4. Duan L., Zhu G. Psychological interventions for people affected by the COVID-19 epidemic (2020) DOI: [https://doi.org/10.1016/S2215-0366\(20\)30073-0](https://doi.org/10.1016/S2215-0366(20)30073-0) (дата звернення: 02.09.2021)

5. Haletska I., Klimanska M., Perun M. COVID-19, LOCKDOWN AND FAMILY LIFE IN A NEW REALITY
DOI: <https://doi.org/10.31108/1.2020.6.9.4> (дата звернення: 01.09.2021)

УДК 159. 922. 6

Солонько А. М., Колесніченко Л. А.
*Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана*

ОСОБЛИВОСТІ ЖИТТЄВИХ ЦІННОСТЕЙ ТА ПЕРЕЖИВАННЯ САМОТНОСТІ В ОСІБ РІЗНИХ ВІКОВИХ ГРУП

Дана стаття присвячена дослідженню домінуючих життєвих цінностей та особливості переживання самотності у осіб різних вікових груп: юнацького та зрілого віку. Визначено, що переживання позитивної самотності більше притаманно особам юнацького віку, за переважання

високого рівня самотності саме у них. Досліджені теоретичні і практичні аспекти зв'язку переживання самотності та життєвих цінностей особистості дали зрозуміти, що певні життєві цінності мають тісний прямий або обернений зв'язок з відчуттям самотності.

This article is devoted to the study of the dominant life values and features of loneliness in people of different ages: adolescence and adulthood. It is determined that the experience of positive loneliness is more characteristic of adolescents, with the predominance of a high level of loneliness in them. The studied theoretical and practical aspects of the connection between the experience of loneliness and the life values of the individual have made it clear that certain life values have a close direct or inverse connection with the feeling of loneliness.

Науковці активно проводять дослідження самотності, ізолюваності, відчуття непотрібності, внутрішньоособистісної та міжособистісної ізоляції, методів опанування самотності, ефективних способів позбавлення самотності, відчуженості тощо. Дослідження базувалось на теорії, яка визначає, що самотність це емоційний стан, пов'язаний з відсутністю близьких, позитивних емоційних зв'язків з людьми та або зі страхом їх втрати в результаті наявної або прихованої психологічної причини соціальної ізоляції [1].

Існує явна і неявна (прихована від оточення) самотність. Явна самотність утворюється, як фізичне явище і відбувається коли людина при дефіциті спілкування з людьми, хоче спілкуватися, але не може. Набагато частіше зустрічається самотність у неявній (прихованій від оточення) формі. Проблема неявної самотності в наш час є дуже поширеною серед підлітків і якщо вчасно не вирішується та не розглядається, то переходить і в стадію дорослого життя, що

супроводжується не змогою установалення довготривалих соціальних зв'язків [2].

Життєві цінності виступають одними з аспектів життя, які супроводжують людину під час усього її життя та змінюються у процесі переформовування її думок та настановлень.

У своєму дослідженні ми спиралися на підхід Ш. Шварца, який є модифікованим варіантом теорії М.Рокича [3]. Він виділяє такі цінності:

- 1) цінності збереження (безпека, конформність, традиції)
- 2) цінності зміни (повнота відчуттів, саморегуляція)
- 3) цінності самовизначення (благополуччя групи і людства в цілому)
- 4) цінності самозвеличення (влада, досягнення, гедонізм).

Наша вибірка при емпіричному дослідженні складалася з двох груп. Перша - 30 осіб у віці від 18 до 25 років, 15 – жіночої статі та 15 – чоловічої статі. Друга група - 30 осіб у віці від 40 до 50 років, 15 – жіночої статі та 15 – чоловічої статі. Всі учасники дослідження або навчаються в університетах або працюють.

Для емпіричного дослідження зв'язку переживання самотності та життєвих цінностей були використані такі методики: «Диференціальний опитувальник самотності» Є. М. Осін, Д. О. Леонтьєв; Методика «Діагностика рівня суб'єктивного відчуття самотності» Д. Рассел, Л. Попел, М. Фергюсон, адаптація розроблена Н. Е. Водоп'яноюю; Методика «Ціннісний опитувальник» Ш. Шварца.

Опрацьовуючи результати дослідження було визначено, що існують вікові особливості переживання самотності. Майже 17% відсотків осіб юнацького віку мають високий рівень відчуття самотності на відміну від 3% осіб зрілого віку; 47

відсотків юнацького віку мають низький рівень самотності на противагу 67% людей зрілого віку.

Проте варто зазначити, що особам 18 до 25 років притаманний високий рівень позитивної самотності. Це значить, що молодь може використовувати цей стан для того щоб побути на одинці з самим собою з метою пізнання і самопізнання та рефлексії.

Під час дослідження життєвих цінностей осіб різних вікових груп за допомогою методики Ш. Шварца було встановлено, що між молоддю та особами зрілого віку існують, як відмінності у пріоритетності цінностей, так і співпадіння за цінністю «відкритість до змін».

Отже можна зазначити, що найважливішими для вікової групи від 18 до 25 років є самостійність в поведінці, відкритість до змін та самостійність у думках. Для вікової групи від 40 до 50 років найбільш важливими життєвими цінностями є самотрансцендентність, гедонізм в поведінці та відкритість до змін. Можна визначити, що цінність відкритості до змін є однаково важливою, незважаючи на вік.

Було встановлено, що показник самотності має прямий значущий зв'язок з рівнем вираженості гедонізму, самозвеличення в поведінці, самостійності в поведінці, та отримано значущий обернений зв'язок із мотивами доброти в поведінці, мотивами безпеки в поведінці та самотрансцендентністю в поведінці. Показник позитивної самотності має прямий значущий зв'язок з рівнем вираженості самозвеличення в поведінці, відкритістю до змін, гедонізму, стимуляції в поведінці. Показник залежності від спілкування має прямий значущий зв'язок з мотивами влади й самостійності в поведінці та значущий обернений зв'язок із гедонізмом і стимуляцією у поведінці.

Отримані дані вказують на зв'язок між життєвими цінностями та відчуттям самотності особистості.

Література

1. Вербицкая С.Л. Социально-психологические факторы переживания одиночества. Дис... канд. психол. наук : 19.00.05. Санкт-Петербург, 2002. 218 с.
2. Лабиринты одиночества / Пер. з англ.; складання, загальна редакція і передмова Н. Е. Покровского. М.: Прогресс, 1989. 624 с.
3. Schwartz, S. H. Toward a universal psychological structure of human values [Text]. *Journal of personality and social psychology*. 1987. № 5. P. 550-562

УДК 159.923-057.19

Тростян О.А., Атаманюк З.М.
*Державний заклад «Південноукраїнський
національний педагогічний університет
імені К.Д.Ушинського»*

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ТРИВОЖНОСТІ У ДОРΟΣЛИХ ОСІБ В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ

У статті розглядаються теоретичні аспекти та практичні напрацювання щодо проблеми ситуативної та особистісної тривожності у дорослих людей в умовах пандемії. Проаналізовано результати емпіричного дослідження тривожності під час пандемії COVID-19.

The article discusses theoretical aspects and practical developments on the problem of situational and personal anxiety in adults in a pandemic. The results of an empirical study of anxiety during the COVID-19 pandemic are analyzed.

Проблема тривожності є дуже розповсюдженою причиною звернень людей до психологів, психотерапевтів та психіатрів. За даними статистики 33,7% людей на планеті у той